

(plen. roz. kas. dv. ze dne 17. dubna 1890 č. sb. 1342) musí býti otištěna beze změny a bez jakýchkoli doplňků.

K úředním opravám, jež periodické tiskopisy povinny jsou přijati, nesmí v témž čísle ani dodatky ani poznámky býti připojeny (§ 22 al. 1 a 2 tisk. z.). Přestoupení těchto předpisů tresce se jako přestupek peněžitou pokutou od 20 do 200 zl. (§ 22 al. 4 tisk. z.).

Bezplatně musí periodický tiskopis uveřejniti

a) úřední opravy bez ohledu k jich objemu;

b) opravy pocházející od osob soukromých (i tenkrát, bylo-li soudem uveřejnění její nařízeno) jen potud, pokud nepřesahuje jich objem dvojnásobného objemu článku, proti němuž směřuje; při tom bere se za základ objem článku celého, nikoli pouze míst závadných (plen. roz. kas. s. ze dne 17. dubna 1890 č. 1342). Přesahuje-li oprava tuto míru, musí býti obvyklé poplatky zapraveny. O tom, že za přijetí opravy bylo žádáno, budiž na požádání vydáno osvědčení (§ 19, al. 2. a 3. tisk. zák.).

Odmítne-li zodpovědný redaktor opravu, má se úřad nebo soukromá osoba obrátiti bezprostředně na okresní soud jsoucí v sídle sborového soudu I. instance, v jehož obvodu přestupek byl spáchán (§ 485 tr. ř.), jenž v té věci bez průtahu, pokud možno ve 24 hodinách nález má vydati. Uzná-li soud odpor redaktorův za bezdůvodný, uloží mu peněžitou pokutu od 20 do 200 zl. a rozhodne, že oprava v žádané formě má býti uveřejněna, jakož i že vydávání tiskopisu až do splnění této povinnosti se zastavuje. Odvolání podané proti části rozsudku, již ukládá se redaktoru povinnost opravu přijmouti, nemá účinku odkladacího (§ 21 tisk. zák.; čl. II. zák. ze dne 15. října 1868 č. 142 ř. z.).

Oprava výroku porotců (§ 331 tr. ř.).

Výrok porotců o otázkách jim předložených (verdikt), jelikož tvoří základ rozsudku, musí býti jasný, určitý, souvislý a úplný. O tom, zdali výrok porotců těmto požadavkům vyhovuje, rozhoduje sborový soud, jenž, shledá-li, že verdikt jest nejasný, neúplný nebo že sám si odporuje, má porotce k jeho opravě vyzvati a tudíž k opětné poradě o předložených otázkách je vybídnouti (řízení moniturní). Tomuto vyzvání musí předcházeti nález sborového soudu o nedostatčnosti výroku porotců, jež vydá soud k návrhu některé strany neb z povinnosti úřední, při čemž může též dojíti k doplnění nebo změně otázek zejména též připojením otázky eventualní (roz. kas. s. ze dne 22. září 1876 sb. č. 123). Předseda soudu má porotce upozorniti, že změnití mohou toliko výrok jenž jest předmětem řízení moniturního. Řízení toto může býti potud opakováno, pokud nedocílí se přesného výroku porotců; po prohlášení rozsudku oprava tato již místa nemá (roz. kas. dv. ze dne 2. května 1881 sb. č. 334).

Nebylo-li moniturní řízení provedeno, ačkoli výrok porotců v naznačeném směru byl vadný, jest to absolutním důvodem zmatečnosti (§ 344, č. 9 tr. ř.).

Osobování si vlastnosti veřejného úředníka jest:

1. zločinem podvodu, vezme-li kdo za okolností § 197 tr. z. vypočtených na se povahu veřejného úředníka aneb předstírá-li listivě nějaký vrchnostenský rozkaz aneb nějaké zvláštní od veřejného úřadu obdržené oprávnění (§§ 199, lit. b) tr. z. a 504 voj. tr. z.). Nemůže-li toto předstírané oprávnění úřadem vůbec uděleno býti, nelze tohoto ustanovení užiti (roz. ze dne 22. listopadu 1888 č. 8702, sb. č. 286).

2. Není-li tu podvodného úmyslu, jest osobování si vlastnosti veřejného úředníka nebo sluhy aneb jednání, jímž se kdo nemaje podvodného úmyslu za veřejného úředníka neb sluhu vydává, neb nedovoleným nosením uniformy sobě tvářnost veřejného úředníka nebo vojína přivlastňuje, přestupkem proti povinnostem veřejného úřadu, který se trestá vězením od 3 dnů do 1 měsíce (§ 333 tr. z., § 597 voj. tr. z.).

Dle osnovy nového trestního zákona dopouští se ten, kdo se lživě za osobu ve veřejné službě stojící aneb za vojína vydává, nebo tvářnosti takových osob nosením úředních šatů, nebo vojenské uniformy nebo nějakého služebního odznaku dodati si hledí, přestupku proti státním zřízením, který se tresce vazbou až do 3 týdnů aneb na penězích do 100 zl. (§ 409 osnovy).

Osoby právnické (korporace a nadace).

A) Všeobecný pojem.

Osoby právnické jsou zákonem uznané podmínky právní sledující pomocí určitého nikomu nenáležejícího jmění nebo pomocí určitého souhrnu osob jisté zákonem dovolené úkoly. Zákoník občanský prohlašuje v § 26, že osoby právnické požívají z pravidla stejných práv jako osoby fyzické. Tím vysloveny jsou dvě zásady:

1. že způsobilost k právům zvláště se neuděluje osobám právnickým, nýbrž že přisuzuje se již dle zákona každé dovolené osobě právnické. Výslovné uznání osoby právnické státem se tudíž z pravidla nevyhledává. Nedovoleny jsou dle § 26 o. o. z. pouze osoby právnické, které jsou zvláštními předpisy zákonnými zakázány, aneb které patrně se přiči bezpečnosti, pořádku veřejnému aneb dobrým mravům.

2. § 26 o. o. z. stanoví zásadu, že osoby právnické mají z pravidla stejná práva jako osoby fyzické; mohou vykonávat všechna práva věcná, pokud není zákonem zvláště výjimka stanovena, jako na př. zapovězeno v Rakousku zákony amortisačními jistým náboženským korporacím nabytí statků nemovitých. Osoby právnické mohou dále nabytí všech osobních práv k věcem, mohou smlouvy uzavírat, a tím práva a závazky zakládati. Právnické osoby jsou též způsobilé dědit, mohou býti ustanoveny za dědice a též odkazem obmyšleny. Nejsou však způsobilé pořizovati, jelikož nepomíjejí smrtí fyzickou, a tudíž pro tento nemožný případ nemohou o jmění svém pořizovati. Rovněž nemohou osoby právnické, jak z povahy věci plyne, býti účastny práv rodinných. Vrchní dohled politických úřadů, jímž jsou určité osoby právnické podrobeny, na př. obce, spolky a p. není poručnictvím a nevykonává se soudy dle předpisů práva občanského, nýbrž úřady politickými v zájmu veřejném dle zvláštních zákonů a nařízení. Není však správným, co tvrdí Unger, že osoby právnické toliko práva majetková míti mohou. Žádný zákonný předpis neobsahuje tato omezení, a § 26 o. o. z. uvádí naopak, že právnické osoby z pravidla mají tatáž práva jako osoby fyzické. Toto omezení Ungrem tvrzené neplyne také ani z povahy věci. Nic nepřekáží, aby obce, korporace a spolky vykonávaly práva politická: právo volební, petiční nebo shromažďovací, aby vyřizovaly veřejné záležitosti a o nich se neusnášely; určité korporace mají právo volební do rady říšské, na sněm zemský a do zastupitelstva obecního. To však zajisté nejsou práva majetková. S druhé strany zase nepřisluší všem osobám právnickým, jak již shora bylo uvedeno, všechna práva majetková bez výjimky.